

HARMÓNIA

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja

Őrségi Nemzeti Park. Vajon mit jelent ez a három szó, ez a kifejezés a Tisztelt Olvasó számára? Mit jelent, jelent-e valamit Önöknek, tisztelt helyben élő olvasóink az, hogy lakóhelyük egyben nemzeti park is? És mit jelent Önöknek, kedves látogatók? Jele-e valamit egy vas megyeinek az, hogy Vas megyében van egy nemzeti park?

Múlt, lehetőség, természet, hagyomány, kapcsolódás,

pihenés, mesevilág, gyerekkor, nosztalgia... vagy éppen őrzés, szabályok, védett, tilos... melyik szó ugrik be elsőre e kifejezés hallatán? Az Őrségi ember csendes büszkeséggel vallja magát Őrséginek, de büszke-e a nemzeti parkra is? És a Rába-völgyben, Nádasdon, Zalalövő környékén? A kép bizonyosan sokféle.

Nekünk, a nemzeti park igazgatóság munkatársainak sem egységes a nemzeti park-

ról alkotott képünk. Van, aki az állatainkkal foglalkozva, rajtuk keresztül alkotja azt meg, más a pénzügyi szakterületünk szemüvegén, természetvédelmi őrreink a rájuk bízott terület alakulásán át, ki fejlesztéseinken, ki egy-egy természeti érték sorsán keresztül látja a nemzeti parkot.

Fontos azonban kifejezni, hogy ezek a részek, ezek a mozaikok mégsem önmagukban állnak. Az igazga-

tóság vezetőivel azon és úgy, annak tudatában igyekszünk dolgozni, hogy minden apró, hétköznapi tevékenységünkkel egy nagyobb egészet építsünk. Fontos kifejezni, hogy van, lebeg a szemünk előtt egy „ideális Őrségi Nemzeti Park kép”. A természeti értékek gazdagságával, azokkal harmóniában gazdálkodó emberekkel, a szelíd, megnyugtató tájképpel, abba illeszkedő településekkel, átélhető, archaikus életképekkel, egyben huszonegyedik századi infrastruktúrával, élmenyekkel teli látogatókkal, elégedett, szülőföldjük értékeit számon tartó helyben élőkkel, együttműködő, erős közösségekkel.

Az ideális kép persze tudjuk, elérhetetlen, de a felvaló törekvéssel nagyon sok jó dolog megvalósítható, a benne való hit pedig átsegít minden nehézségen. Jó egy olyan utat járni, arra áldozni aktív életünk hétköznapijait, amiben hiszünk, amit szeretünk, aminek értelmét látjuk, kézzel fogható eredményeit tudjuk felmutatni. Jó meg-

élni, hogy egyre többekkel működünk együtt, egyre többen jönnek hozzánk látogatóba, egyre kiterjedtebbek külföldi kapcsolataink, egyre erősebb munkahelyi közösségünk, egyre több helyen jelen vagyunk a nemzeti parkban mind személyesen, mind infrastruktúráinkkal.

Együttműködésre hívunk hát Mindenkit! Építsük, szé-

pítsük, hirdessük, éltsük az Őrségi Nemzeti Parkot mint lakóhelyünket, úti célunkat, a természet egy megmaradt darabját, kultúránk, történelmünk emblematikus helyszínét, gyermekkorunk mesevilágának őrzőjét, valódi önmagunk megtalálásának lehetőségét!

*Dr. Németh Csaba
általános igazgatóhelyettes*

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

PaNaNet+

Készült az INTERREG V-A Ausztria–Magyarország Program – ATHU003 számú – PaNaNet+ rövidcímű projekt keretében. A PaNaNet+ projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg.

NEM BÁNTJA A SZEMÉT?

Szemetelés korunk egyik legnagyobb megoldatlan problémája. Lépten, nyomon találkozunk vele, mindenhol azt halljuk, hogy szelektíven gyűjtsünk, csökkentsük a hulladékunkat, mégis minden út mellett, erdőszélen illegális hulladéklerakókba botlunk.

Többnyire építési törmelékkel, elektronikai cikkekkkel, bútorokkal lehet találkozni ezeken a helyeken. Sajnos vannak rendkívül „szorgalmas” emberek is, akik nem az utak mentén, könnyen megközelíthető helyeken teszik le a hulladékukat (nem mintha az jobb lenne), hanem az erdők mélyén, vízmosásokban, kisebb szakadékokban keresnek helyet régi hűtőszekrényeknek, TV készüléküknek. Ez a művelet esetenként nagy erőfeszítésbe kerülhet. Akár csak azoknak, akik megtisztítják ezeket a területeket. Adódik a kérdés, hogy ezzel az erővel nem lehetne a megfelelő helyre elszállítani a szemetet?

TUDDAD?

A hulladékudvarokban lakcímkártya felmutatásával ingyenesen leadhatod 300 kg-ot nem meghaladó lom hulladékodat.

TUDDAD?

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. Körömdi Üzem-méternöksége 2019-ben **3460 kg** hulladékot gyűjtött össze a közúthálózat mentén

Mit tanácsolnának az embereknek a hulladékok kezelésével kapcsolatban?

A hulladék kezelése a nemszeretem tennivalók közé tartozik, mégis azt mondjuk, érdemes odafigyelve, felelősen eljárni a saját hulladékunkkal kapcsolatban. A napi rutinba könnyen beilleszthetők a helyes hulladékkezelési eljárások, legyen szó a válogatásról, a zöldudvarokba való beszállításról vagy a zöldhulladék megfelelő kezeléséről. A legfontosabb tanács a takarékos erőforrásfelhasználás, mert ami el fogyott, holnap már nem lesz. A legtöbb megvásárolt holmiból előbb vagy utóbb megunt, elhasználódott dolog lesz, ezért már a vásárlás előtt tervezni kell. Válasszuk azt, amire valóban szükségünk van, válasszuk a tartósat, azt, amelyik könnyen a használati körforgásban tartható. Legyen szempont a döntéseinkben, hogy minél kevesebb hulladék keletkezzen, és aktívan tegyünk is azért, hogy kicsi hulladékklábyomot hagyjunk magunk után. Az, hogy így részünk lehet a tiszta, egészséges környezet megtartásában, maga a nyereség.

Mit tartanak a legfőbb problémának a hulladékok kezelésével kapcsolatban? Az üzemeltetésünkben lévő közutak mentén napi probléma, hogy a kihelyezett szemetes tárolókba és mellé olyan hulladékok raknak ki az emberek, melyek nem a közlekedés során keletkeznek, vagyis rendszeres, hogy ezen hulladéktároló edényekbe háztartási hulladékot és lomtalánításra ítélt szemetet dobnak be, amelynek elszállítása plusz feladat, nem mellesleg rövid időn belül eltelíti a nem erre a célra telepített szemeteseket. Az is gyakori probléma, hogy kevésbé frekventált útszakaszokon, útsatlakozásoknál, a közút melletti bokros, fás területre is illegálisan helyeznek ki háztartási szemetet, sített, egyes esetekben akár veszélyes hulladékot is.

Pécsi Norbert Sándor
kommunikációs osztályvezető
Magyar Közút Nonprofit Zrt.

TUDDAD?

Az ország legnagyobb önkéntes akciója a TeSzedd! mozgalom. 2011 óta kerül megrendezésre. 2019-ben kb. **250 ezer önkéntes**, közel **2400 tonna** hulladékot gyűjtött össze.

TUDDAD?

Az Őrséghez legközelebb eső hulladékudvarok Pankaszon, Szentgotthárdon és Rábahídvégen találhatóak.

Sok bejelentést kap az Őrszolgálat illegális hulladéklerakókról, ezen ügyek mekkora részét sikerül felgöngyölíteni?

Általában az illegális hulladéklerakók olyan helyen keletkeznek, melyek nincsenek szem előtt ezért ritkák a bejelentések. Sokkal gyakoribb, hogy az Őrszolgálat területellenőrzés során maga észleli a hulladék kihelyezését. Ezt nagyon nehéz tetten érni. Mindig megvizsgáljuk a hulladék tartalmát és értesítjük az ügyben illetékes hatóságot. Ha sikerül valamilyen dokumentumot találni a hulladékban, ami alapján a származási hely beazonosítható akkor ezeket megléjük a feljelentéshez. Amennyiben egy területre visszatérő módon helyeznek ki hulladékot, akkor vadkamerát szerelünk fel. Az eszköz a következő kihelyezés alkalmával rögzíti pl. a rendszámot, mely alapján szintén beazonosítható az elkövető. Mindezen lehetőségek mellett is sajnos az illegális hulladékot kihelyezők nagyobb részét nem sikerül azonosítani.

TUDDAD?

A TeSzedd! akcióban az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság is rendszeresen részt vesz. A tavalyi évben **33 km** utat tisztítottak meg munkatársaink

MI TEGYÜNK?

Az általunk megkeresett szakemberek egyöntetűen elkötelezettek abban, hogy megóvják a természetet az illegális hulladéklerakással szemben. Mindannyian azon dolgozunk, hogy környezetünk szép és élhető legyen. A megelőzés fontosabb lehet, mint a helyreállítás, ezért fontos hangsúlyozni az egyszerű használatos eszközök mellőzését, a szelektív hulladékgyűjtés és a hulladékudvarok jelentőségét. (A bevihető mennyiségekről az STKH Nonprofit Kft. honlapján tájékozódhat.)

SEGÍTENÉL?

Csatlakozz a jó ügyhöz és tegyünk együtt ennek a gyönyörű természeti környezetnek a szépségéért!

TeSzedd! - Önkéntesen a tiszta Magyarorszáért
2020. április 23-26.

„Jobb, ha el se dobod”
A Magyar Közút Nonprofit Zrt. szemetgyűjtési akciója

Összefoglaló az igazgatóság 2019. évi tevékenységének legfontosabb eredményeiről

Dr. Markovics Tibor

Az év eleje és vége az értékelésé, és a jövő tervezésé. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságnál sincs ez másként. Dr. Markovics Tibor igazgató értékelte az elmúlt esztendőben végzett munkájukat:

Tizennyolc éves lesz az Őrségi Nemzeti Park, mondhatjuk azt is, hogy lassan nagykorúvá válik. Az elmúlt évek során voltak hosszabb időszakokon keresztül zajló programjaink. Az első a rétek megmentését célozta. 2002-re az állattenyésztés az Őrségben szinte a nullára csökkent, elmaradt a gyep-kezelés, kaszálása, és ennek következtében a rétek folyamatosan tűntek el, erdősdültek be. Induláskorok ezért, elsősorban réteket vettünk, és ezzel párhuzamosan, hogy azokat gondozni is tudjuk, kialakítottunk egy olyan gazdasági ügyeget, ami a végére érjünk. Ezért most egy újabb programot tervezünk, és ha a feltételrendszer, a jogi, pénzügyi kereteket sikerül kialakítanunk, el is indítjuk. Amint ennek az előkészítő munkának a végére érünk – én úgy gondolom, hogy ez néhány hónapon belül megvalósul – meg fogjuk keresni ezeknek a rendezetlen erdők-

veszélyeztetett régi, gyönyörű háziállatfajtát, a muraközi lovat is megmentettük. A gyep-kezelés elkezdtünk program nagyjából lezárult, s az utóbbi években a nemzeti park erdeire fordítottuk kiemelt figyelmet.

Mint az közismert, az Őrségben évezredes hagyománya van a kisparaszti szálaló erdőgazdálkodásnak, mely kiegészül az egyedi gazdálkodási forma sajnos eltűnően van. Nagyon sok az olyan erdő, amelyiknek napjainkban nincsen valójában gazdája, ha a tulajdoni lapot megtekintjük, akár több száz tulajdonost is láthatunk rajta, gyakran azonban nem folytatnak erdőgazdálkodást, nincs, aki gondozná ezeket az erdőket. Ennek számos oka van, például idős, leggyakrabban azonban távol lakó tulajdonosokról van szó.

Több ezer hektár ilyen kezeletlen erdő található a nemzeti park területén, melyeket az erdészeti hatóság rendezetlen erdőként tart nyilván. Az elmúlt évek során nagyon sok pénz telt ki az erdő megvásárlására, azonban ez sem elég ahhoz, hogy az összes erdőterületnek, amelynek a gondozása nem biztosított, a végére érjünk. Ezért most egy újabb programot tervezünk, és ha a feltételrendszer, a jogi, pénzügyi kereteket sikerül kialakítanunk, el is indítjuk. Amint ennek az előkészítő munkának a végére érünk – én úgy gondolom, hogy ez néhány hónapon belül megvalósul – meg fogjuk keresni ezeknek a rendezetlen erdők-

nek a tulajdonosait és kezdeményezni fogjuk, hogy igazgatóságunk legyen a kezelője érdeiknek. Természetesen a tulajdonosok felől évről évről elszámolunk majd a végzett munkáról, s így biztosítható lesz az is, hogy szakszerű, a természetvédelmi elvárásoknak is megfelelő gazdálkodás folyhasson ezeken a területeken is. Kiemelte még, hogy a nemzeti park igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő erdők java részében gazdálkodnak, de vannak olyan területek is, ahol az ősi természetes állapotokat visszaalakítása, regenerálása a cél. Az egyik nagyon látványos és az utóbbi időben jelentős közérdeklődésre számot tartó esemény volt, hogy európai bölényeket hoztak, amelyek vadon terület kialakítását és fenntartását fogják biztosítani a Kondorfa határában lévő Hegyvály nevű területen. Ott reményeik szerint idővel az a fajta természetes erdő és rét mozaik alakul ki, ami egykor, bő ezer éve az Őrséget még jellemezte.

Az elmúlt év legfontosabb eredményeit számba szedték az igazgatóság munkatársai, ebből szemezgetünk cikkinkeztünk további részben: Védett és Natura 2000 területeiken 645 hektár gyep fenntartó kaszálást végeztek el. Helyreállítottak 44 hektárnyi, korábban elcseszedett gyepet. Legteljesebbel kezelték 285 hektár gyepet, 106 hektáron pedig szántóföldi művelést végeztek.

21 hektár erdőben kezdték meg a napjainkra elpusztult és összeomlott lucfenyő

átalakítását természetközeli erdőállománnyá. 250 hektár erdőterületen vezettek be faanyag-termesztést nem szolgáló vagy örökzöld üzemmodot. Az elmúlt évben 521 példány sérült madarat és emlőst láttak el madárvédelmi mentőközpontokban, melyekből 264 példányt sikerült egészségesen szabadon engedni. A gyepterületek kezelését biztosító magyar-tarka szarvasmarha állományuk létszáma elérte a 600 példányt, 179 példány borjú született tavaly, 50 példányt számláló muraközi mén-szűcsök pedig 18 kicsiköt látta meg a napvilágot.

7 növény- és 45 állatfaj esetében vizsgálták azok állományainak változását, melyek közül 6 csökkenő, 41 változatlan és 5 növekvő tendenciát mutatott. Természetvédelmi örök munkájának is köszönhetően, fokozottan védett természeti értékek közül a rétisások 5 párban 3 fiókat neveltek tavaly, a vörösrősi kanyák esetében 2 pártól 2 fióka, az uhuknál 3 pártól 4 fióka, a fekete gólyáknál 7 párnál legalább 7 fióka repült ki. Újonnan indított kutatási programjuknak köszönhetően a fokozottan védett vadmacska előfordulását a nemzeti park több élőhelyéről is sikerült kimutatni.

Látogatóközpontjaikban és bemutatóhelyeiken közel 47 000 látogatót fogadtak, 220 túrát vezettek, 25 előadást tartottak az érdeklődő közönségnek, kiemelten az iskoláskorú gyermekek-

PRO SILVA természetközeli erdőgazdálkodás Csőrötneken

nek. Rendezvényeiken közel 7000 embernek szereztek maradandó élményeket, Csörgőalma Oltónapiukon pedig mintegy 500 darab hagyományos gyümölcsfa olványt talált gazdára a 345 résztvevő között.

Összel megnyitották a kibővített és korszerűsített erdei iskolai szálláshelyüket. A környezettudatos hulladékkezelés témakörében szemléltető kampányokkal 40 iskolában 1400 diákot értek el, 36 pedagógusnak továbbképzést tartottak. A társadalmi kapcsolatok erősítése érdekében sikeresen bevezették a természetvédelmi önkéntesség intézményét. Lepkefelismerés céljából szerveztek be, képeztek ki 24 önkéntest, akik 78 lepkefaj 2423 adatát gyűjtötték össze és juttatták el adatbázisukba. A programba bekapcsolódók-

nak Németországban biztosítottak táborozási lehetőséget és önkéntes nap szervezésével köszönték meg tevékenységüket. 46 gazdálkodó bevonásával készítették el az Őrség Natura 2000 terület fenntartási tervét, 8 fővel pedig létrehozták az „Innovációs Műhely az Őrséget” testületet annak érdekében, hogy új megoldásokat fejlesszenek a természeti értékek fenntartásához és turizmus támogatására.

Összesen tizenegyezer példányban juttatták el újságunk korábbi számát a nemzeti park minden háztartásába a jövőn illően feleltes szervek, az Agrárminisztérium támogatásával és jóváhagyásával elkészítették a következő nyolc évre szóló fejlesztési tervüket, amelynek megvalósítását idén, 2020-ban kezdik meg.

Lepke-háló program – Önkéntesekkel a természetért

Gönye Zsuzsanna

A civil lakosság részvétel a természetvédelemben Nyugat-Európában több évtizedes hagyományokkal rendelkezik és egyre inkább előtérbe kerül hazánkban is. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság úttörőként kezdte el a lakosság bevonását a természetvédelmi munkába. Elindította a Lepke-háló programot melynek elsődleges célja a természetvédelmi önkéntesség fejlesztése. A 2017 óta futó program a nap-

pali lepkék adatainak gyűjtésén keresztül próbálja Vas megye szerte a diákokat és felnőtteket egyaránt bevonni a lepkék megőrzésébe.

- 11 középiskolás és 13 felnőtt önkéntes csatlakozott be a Vas megyei lepkéfelismerésbe
- 212 főcicipányi terület lepkévilágát tarttuk fel az önkéntesek segítségével
- 78 nappali lepkefaj, 2423 egyedéről kerültek adatok az adatbázisunkba
- 27 védett lepkefaj újabb előfordulásait ismertünk meg, így megvédhetjük élőhelyüket

A Lepke-háló projekt zárásaként decemberben műhelytalálkozót szerveztünk, a természetvédelmi önkéntes-

A projekt zárásaként új kiállítás nyílt az Igazgatóság irodaépületében

ség intézményét népszerűsítsük és átadjuk tapasztalatainkat. A találkozón hazai nemzeti park igazgatóságok munkatársai, civil természetvédelmi szervezetek képviselői és önkéntesszervezetek vettek részt. Az Igazgatóságon egy új kiállítás is nyílt ezen alkalomból: a tárlat interaktív formában színes, nagy méretű és élhető makettekkel mutatja be a lepkék világát, természetvédelmi szerepét és a rájuk irányuló felmérések módszertanát. A német partnerszervezetekkel tovább mélyítették a meglévő jó kapcsolatot. A program keretében lezajlott tanulmányutak, szakmai találkozók lehetőséget adtak

az együttműködés kereteinek kidolgozására, módszertani kérdések egyeztetésére.

A Lepke-háló projektnek köszönhetően 151 hektárral nőtt a nappali lepkék tekintetében felmért területek kiterjedése Vas megyében. Önkéntesek a projekt futamideje alatt összesen 78 faj 2423 egyedét azonosították és fotózták le. Eközül 27 faj volt védett, amiből 3 Natura2000-es jelölőfajnak is minősül. Ezek között szerepel a projekt két célfaja, a vérfű hangyaboglárka és a nagy tűzlepke is.

Sakktablalepke

Denevérmentés a fókuszban

Szekeres Zsófia

Egyre kevesebb a természetes élőhely a denevérek számára: kevés az odvas fa, ahova visza tudnak húzódni a szárnyas emlősök, ezért egyre többször jelennek meg lakott területeken. Több hazai denevérfaj panelépületekben is megtelepszik, gondot okozva ezzel az ott lakóknak.

Szűkebb hazánkban, Vas megyében is számos denevérfaj megtalálható: többek közt a közönséges, a kései és a törpe-denevér. Fogatkozó természetes élőhelyük híján – a fák odvai, sziklafalak és barlang-bejáratok repedései – számos példány választ magának otthonul panelépületeket, olyan házakat, amelyek omladoznak kezdtek, és a széles falak repedéseiben, ablakok

mögött kiváló búvóhelyet találnak. Mivel a városokat kivilágítják napnyugta után és a fényre járnak az éjszakai rovarok, ezért ezeken a helyeken bőven találnak táplálékot a denevérek – így nemcsak a kevés természetes élőhely, hanem az általunk alkotott mesterséges környezet is oka annak, hogy a természetből távol, a településeken keresnek menedéket ezek az állatok – mondta el Szekeres Zsófia, természetvédelmi őr.

A falvakba, városokba húzóvda néha konfliktusba keverednek az emberekkel, mivel az állatok jelenléte nem kívánatos a számukra. Arról már Gruber Ágnes természetvédelmi őr beszélt, hogy

A kései denevér

a lakók milyen panaszokkal fordulnak hozzájuk, ha házaikban, lakóépületeikben megtelepednek a denevérek. – Többnyire a denevér ürülék jelenléte a probléma, az emberek tartanak tőle a fertőzésveszély miatt, ezért az otthonokban, gyermekotthonokban, egészségügyi intézményekben ezen probléma megszüntetése, megoldása az elsődleges feladat.

A kértlen vendégek eltávolításához mindenképpen természetvédelmi őrök segítségével van szükség – emelte ki Szekeres Zsófia és Gruber Ágnes. – Eseti problémánál, például amikor berepül egy denevér a szobába, akkor is az a biztos, ha felhívunk minket,

mert telefonos útmutatással megoldhatjuk a helyzetet, hogy a lakó hogyan fogja meg, mit csináljon vele, hova tegye. Az is előfordul, hogy mi magunk megyünk ki a helyszínre denevérmenteni. Azonban, ha az épületek réseibe, padlástereibe költöztek, akkor ideiglenes szigetelést készítünk: megkeressük azt a felületet, ahol közlekednek. Ahol látjuk, hogy bebújnak, azt a területet befedjük fóliával, így a denevérek ki tudnak jönni az épületből, de a csúszós fólia miatt már nem tudnak visszamenni – fűzte hozzá Zsófia.

Ez a megoldási lehetőség azonban az utóedvelési időszakban – május és augusztus eleje között – nem végezhető, akkor csak türelmet és toleranciát tudunk kérni az érintettektől, mert akkor a rőpképtelen utódok nem tudják elhagyni ezt a búvóhelyet és ők az anyjuk visszatérése nélkül éhen pusztulnak. A természetvédelmi őrök beszámoltak arról is, hogy sokszor előfordul, hogy nem kérnek szakemberi segítséget a denevérek elköltöztetéséhez, helyette épületszigeteléssel

Ideiglenes szigetelés készítése a Rumi Kastély ablaktokjához

próbálkoznak, amivel azt érik el, hogy a bent lévő állatok elpusztulnak. Ez a helytelen megoldás itt, Vas megyében is több esetben jelentett problémát. Gruber Ágnes hangsúlyozta: minden denevérfaj védett vagy fokozottan védett, óvni kell őket. – Amikor értesítenek minket egy-egy denevérről belakott helysínről először is megpróbáljuk azt a tévhitet megszüntetni, hogy bárkinek a hájába bekapaszkodnak – mert ezzel a kérdéssel mindenhol találkozunk. Ezek a repülő emlősök nagyon jól tájékozódnak, semmi dolguk nincs az emberi hajjal; a körülöttünk

rőpködő rovarokkal táplálkoznak. Fontos megjegyezni, hogy milyen hasznos tevékenységet végeznek, mennyi éjszakai rovarot, köztük rengeteg szünnyogot fogyasztanak el – tették hozzá.

A szakemberek kiemelték, hogy a békés együttélést szeretnék előtérbe helyezni és megoldani azt, hogy nem véglegesen viszik el őket az adott helyről, hanem mesterséges odúk kihelyezésével pótolják ezt a megszűnő búvóhelyet, hiszen a denevérek számára az egyik legnagyobb probléma az, hogy nincs megfelelő élőhelyük.

Ahol a természet az úr

Böleányek a Kondorfa Hegy-völgy Vadon Területen

Dr. Németh Csaba

Európai böleányekkel népesítették be Kondorfánál az Őrségi Nemzeti Park kilencven hektáros területét. Az így létrejött úgynevezett vadon területen a jövőben fokozatosan megszűnik minden emberi tevékenység. Dr. Németh Csaba az Igazgatóság általános igazgatóhelyettese beszélt a terület létrehozásáról és az európai böleányek betelepítéséről.

Az Igazgatóság alapítását követően született meg a gondolat, hogy szükséges lenne a nemzeti parkban létrehozni olyan vadon területet, ahol nem az ember alakítja a környezetet, hanem azt a természet

szet folyamataira bizzák. Ha máshol – elsősorban a világnak a kevésbé fejlett tájain, például Afrikában – megfigyeljük a nemzeti parkokat, ott javarészt az a gyakorlat, hogy az olyan, nagy kiterjedésű területeken, ahol az ember nem gazdálkodik jelentősebben, a nagy növényevő emlősök alakítják a tájat – mondta el az kezdetekről Dr. Németh Csaba. Hozzátette: itt Közép-Európában azonban szinte minden négyzetcentiméteren az ember tevékenykedik évezredek óta. Az Őrség egy kisparszati gazdálkodást folytató vidék

Legelő európai böleányek a kondorfai hegy-völgy területen

volt, így, amíg a Nemzeti Park nem volt itt, addig ilyen vadonterület sem létezett itt; a 2002 óta eltelt majdnem 20 év alatt értek meg a feltételei annak, hogy ezt meg tudjuk valósítani – hangsúlyozta az igazgatóhelyettes. – Kondorfa község határában jelöltünk ki egy területet, amely alkalmas vadon létrehozására, ez az évek során fokozatosan került a birtokunkba.

A tavalyi évre jutottunk oda, hogy ez az egybefüggő 90 hektáros földterület teljes mértékben a miénk lett. Ekkor pályázati forrásokból

sikerült körberkeríteniünk az egész területet. 2019 nyarán helyzetünk át ide európai böleány teheneket és egy bikát – lényegében ekkor jött létre a Kondorfa hegy-völgy néven nevezett vadon terület – foglalta össze Dr. Németh Csaba. A böleányek azért fontosak, mert ahogy az afrikai szavannán a nagytestű növényevő állatok alakítják a tájat, úgy itt is szükség van arra, hogy lehetőség szerint a természet minden alkotóelemét, amely itt valamikor élt, visszaállítsuk. Az állatok a telepítésük óta önállóan élnek életüket és egyben az ő rágasuk, taposásuk alakítja a tájat. – Azt látjuk, hogy az eddig ott élt vad fajokkal szemben ezek az állatok sokkal nagyobb hatással vannak a fás száru vegetációra. Olyan fa- és cserjefajokat is fogyasztanak, mint a kökény és a vadrózsa, amelyeknek az erdők fejlődése szempontjából nagyon fontos szerepe van. Más érdekes megfigyeléseink is vannak: a böleányek megkeresték a területen található 5-6 vadalmafát és alattuk módszeresen eltávolították a cserjéket

A böleányek nagymértékben alakítják közvetlen környezetüket

azért, hogy hozzáférjenek a földre hullott almához. Kamercacsapdás vizsgálatokkal arra a megállapításra jutottunk, hogy ezzel más élőlényeknek is táplálkozóhelyet teremtettek, hiszen nemcsak ők járnak oda, hanem szarvasok, vaddisznók, és őzek is fogyasztják azt az almát, amihez eddig nem tudtak hozzáférni.

De odajárnak a baglyok és a rókák is – utóbbiak elfogyasztják az almát, a baglyok viszont a gyümölcsök miatt odalátogató rágcsalókat fo-

gyasztják. Tehát ilyen rövid időszak alatt is megfigyelhető, hogy mekkora a hatása ezeknek az állatoknak. – hangsúlyozta az igazgatóhelyettes.

Ugyan a kondorfa vadon terület zárt, oda szigorú biztonsági szabályok betartásával csak szakemberek léphetnek be, a böleányek azonban a Nemzeti Park szalafoi bemutatóhelyén továbbra is megtekinthetők, ahol a látogatók hamarosan új kilátóból figyelhethet meg ezeket a nagytestű növényevő állatokat.

Helyiekkel közösen a fenntartható vidékéért

Czibik Eszter

Új pályázati kezdeményezésben vesz részt az Őrségi Nemzeti Park Igazgatósága, melynek célja a természetkímélő gazdálkodás elősegítése új támogatási formák kialakításával. A támogatási rendszer korábbiaktól eltérő szemléleten alapul, emellett a tervezése első lépéseitől bevonja a helyben élőket és gazdálkodókat, azaz a közvetlenül érintett feleket. A Contracts 2.0 néven futó projekt koordinátorát, Czibik Esztert kineveztük a részletekről.

Még nincs egy éve, hogy elindult a Contracts 2.0, amely egy 2022 májusáig tartó négyéves nemzeti központi kutatási projekt. A programban szeretnénk a táji, természeti adottságokra épülő fenntartható gazdálkodásokat elősegíteni különböző támogatási szerződéses formák megalkotásával, mely ké-

sőbb megalapozhatja a gazdálkodói kör erős bázisát. A meglévő adottságok, aktuális problémák és a jelenleg futó támogatási rendszerek elemzésével kezdjük a kutatást. Nemzetközi pályázat révén, kilenc országban, összesen tizenegy különböző térségben fut párhuzamosan ugyanez a projekt egyazon céllal.

Nem titkoljuk, hogy az agrár környezetgazdálkodási program (AKG) is ezen kutatás alapján újuljon meg. Mivel az AKG támogatási időszakok öt éves periódust jelentenek, hamarosan indul a következő, amit még a projekt indulása előtt készítettünk elő, azaz már csak az azt követő, várhatóan 2027-ben induló ciklusban köszönhet vissza a jelenlegi kutatás eredménye. De nemcsak a támogatási rendszerhez nyújthat adalékot a projekt, hanem további pozitív visszacsatolást és helyi együttműködést remélünk, mert a gazdálkodókkal folyamatosan fenn kívánjuk tartani a szoros kapcsolatot. Az eddigi – kevesebb helyi részvevő bevonásával készülő – természetkímélő gazdálkodást ösztönző támogatások nem érték el a kívánt sikert, nem alkalmazkodtak eléggé a támogatási típusok irányvonalának kialakításában, amik összhangba hozhatók az Európai Unió szakpolitikai elveivel, támogatási rendszerével – emelte ki Czibik Eszter. Tehát a program lényege, hogy

olyan Európai Uniósi támogatási rendszert alakítsunk ki, amely életszerű, technikailag teljesíthető elvárásokat tartalmaz és kellő mértékben kompenzálja az érintett feleket a befektetett erőfeszítéseikért. Nem titkoljuk, hogy az agrár környezetgazdálkodási program (AKG) is ezen kutatás alapján újuljon meg. Mivel az AKG támogatási időszakok öt éves periódust jelentenek, hamarosan indul a következő, amit még a projekt indulása előtt készítettünk elő, azaz már csak az azt követő, várhatóan 2027-ben induló ciklusban köszönhet vissza a jelenlegi kutatás eredménye. De nemcsak a támogatási rendszerhez nyújthat adalékot a projekt, hanem további pozitív visszacsatolást és helyi együttműködést remélünk, mert a gazdálkodókkal folyamatosan fenn kívánjuk tartani a szoros kapcsolatot. Az eddigi – kevesebb helyi részvevő bevonásával készülő – természetkímélő gazdálkodást ösztönző támogatások nem érték el a kívánt sikert, nem alkalmazkodtak eléggé a támogatási típusok irányvonalának kialakításában, amik összhangba hozhatók az Európai Unió szakpolitikai elveivel, támogatási rendszerével – emelte ki Czibik Eszter. Tehát a program lényege, hogy

gazdaságilag is megérje nekik és a természetkímélő oldal is érvényesüljön – hangsúlyozta a projektkoordinátor. A munka során támaszkodnak a gazdálkodásban aktívan résztvevők tapasztalataira és a helyi, valamint országos döntéshozók, szakpolitikusok háttértudására. A gazdálkodók személyes tapasztalatai, tudása, a gazdaságukról, vállalkozásukról önkéntesen megosztott adatok, elképzelések és javaslataik a kutatás fontos részét képezik. – Már több mint 25 gazdával készítettünk mélyinterjúkat, és a folytatásban is rendszeresen tartjuk a kapcsolatot velük, ennek megteremtéséhez műhelytalálkozó sorozatot hoztunk létre. Tavaly novemberben megtartottuk az első összejövetelt, amely az „Innovációs műhely az Őrségért” nevet kapta, a következő találkozó pedig májusban zajlik majd – fűzte hozzá Czibik Eszter.

Ebbe a komplex vidékfejlesztési projektbe nemcsak a gazdákat kerestük meg, hiszen cél a vidék komplex fejlesztése, támogatása, ezért a helyi termékeket értékesítő vagy potenciálisan majd értékesítő vendéglátókat, szállásadókat is bevonjuk, hogy az ökológiai lábnyomcsökkentés is meg-

valósuljon, amely egy természetkímélő gazdálkodásnak, természetkímélő életformának az egyik alappillére – fűzte hozzá a koordinátor. A kutatás során a táj által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatásokról, a gazdálkodási módszerekről, a jelenleg érvényben lévő támogatási formákról és együttműködésekről, valamint azok szakpolitikai hátteréről gyűjtünk adatokat műhelymunkák, interjúk és kérdőívek segítségével.

Az elemzések során természet- és társadalomtudományos, valamint közgazdasági módszereket egyaránt használunk. – Az Őrség és Vendvidék helyi termelőit hívtuk meg a ku-

latásba, azon belül is a Natura 2000-es védett területeken gazdálkodókat és más gazdálkodásban érdekeltet, éttermet, szállásadókat, helyi önkormányzatok képviselőit. A projektünk főként a gyepgazdálkodásra, kaszálórétegek, legelők fenntartására fókuszál. Czibik Eszter összegzésként elmondta: nagyon számítanak a gazdákra a projektben, hiszen ők a sikeresség alapjai: szeretnénk, ha valóban olyan támogatási rendszer kialakítását tudnák elősegíteni, amelyet részvételükkel alkotnak meg, és amelyhez a gazdák a problémáikat, felvetéseiket nyíltan megosztva, együttműködést létrehozva járulnak hozzá.

A projekt fontos célja a legelőterületek fenntartása

Hét hölgy, hét egyéniség az íróasztaloknál

Precizitás, összetartás, csapattal jellemzi az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Pénzügyi és Számviteli Osztályának kollektíváját – méltán büszke lehet az általa önkormányzatok képviselőit. A projektünk főként a gyepgazdálkodásra, kaszálórétegek, legelők fenntartására fókuszál. Czibik Eszter összegzésként elmondta: nagyon számítanak a gazdákra a projektben, hiszen ők a sikeresség alapjai: szeretnénk, ha valóban olyan támogatási rendszer kialakítását tudnák elősegíteni, amelyet részvételükkel alkotnak meg, és amelyhez a gazdák a problémáikat, felvetéseiket nyíltan megosztva, együttműködést létrehozva járulnak hozzá.

Pál Éva elmondta - Rajtam kívül hatan dolgoznak itt, mindannyian hölgyek. Az enyémén kívül három irodában dolgozunk: előnyös, ha többen vannak egy légtérben, mivel a feladataink csapatmunkát igényelnek, és jól jön az, hogy a kollégák belelátnak egymás munkájába, valamint, mivel rögtön hallják, hogy a másiknak mi a problémája, akkor azonnal segítséget, megoldást tudnak nyújtani egymásnak. Van olyan munkatárs – például a személyzetis, ahol viszont a nagyobb nyüzsgés-jövés-ménés miatt jobb, ha külön irodában dolgozik. – A többi között ez teszi széppé és érdekessé ezt a munkát, hogy minden nap egy újabb kihívással szembesülünk. Volt olyan, hogy biztosító társasággal kellett szerződést kötnünk a bölgyeinkre – ilyen helyzettel

viszonylag kevés alkalommal találkoznak másutt. Kiemelt: nagyon sok érdekes program van az igazgatóságon, amibe a Pénzügyi osztályt is bevonják: a nagyobb rendezvényekből, akadályversenyekből, foglalkozásokból, kirándulásokból kiveszik részüket.

Az utalásokért, az előirányzatokért, számlák rögzítéséért felel egyeb teendőket mellett Kriszta Horváth Beata pénzügyi ügyintéző. – Én régi motorosnak mondhatom magam, tizenhatodik éve dolgozom itt: annak idején az igazgató úr titkárnője voltam, majd munka mellett elkezdtem a gazdasági főiskolát. Megszülettek a gyermekeim, és amikor visszajöttem, lehetőségem adódott, hogy a pénzügyi osztályra kerüljek, aminek nagyon örültem – emelte ki Bea, aki Bajánnyen él családjával. Elmondta: nemcsak munkája révén áll hozzá közel a természet, sokat túsáznak a családdal.

Pintér Tiborné Zita biztosítási, valamint gépjárművek ügyeivel foglalkozik, pályázati elszámolásokban vesz részt – kollégái szerint, ha helyettesítéséről van szó, ő a jolly joker a csapatban. – Vasszentmihályon élek, 2011-től dolgozom újra itt az Igazgatóságon. Szeretek

ennek a kis közösségnek a tagja lenni. A koncentráltan végzett munka mellől a humor sem hiányzik – mesélte Zita. Megtutuk azt is: egy-egy kirándulás során ornitológiai kincse bukkanhat – nemcsak a szakértő. – Olyan kivételes madarat sikerült megpillantanom az egyik horvátországi szakmai kirándulás alkalmával, amelyért sok természetvédőnek egészen Lengyelországig kellett volna elmennie. Velem meg csak szembe repült ez a madár – mint később megtudtam: háromujjú höcsik volt – mesélte mosolyogva Zita.

Robán Andrea szintén pénzügyi ügyintézőként tevékenykedik az osztályon: az Igazgatóság készlet és tárgyi eszköz nyilvántartását vezeti, leltárral, adatszolgáltatásokkal, statisztikai jelenté-

sekkel, számlanyitásokkal és pályázatokkal kapcsolatos elszámolásokkal foglalkozik. – Csörötréknél járok be dolgozni, több mint tíz éve dolgozom itt; szeretek a közösség tagja lenni. A hobbim az olvasás, nagyon szeretem a szépirodalmat, azon belül is a romantikus regényeket.

Siska Anikó a csapat pénztárosa, továbbá ő intézi a foglalkozás-egészségügyi orvosi alkalmassági vizsgálatokat a dolgozóknak, emellett a pályázatokkal foglalkozó projektmenedzserek munkáját is segíti pénzügyi területen. A természet része az életnek, nemcsak a munkában, hanem a privát életében is. – Hegyhátszentjakabon lakom – szerintem elmondhatjuk, hogy nekünk természetes, hogy ilyen szép környezetben élünk, mint ami az Őrséget

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Pénzügyi és Számviteli Osztálya

jellemzi. A Vadása-tóhoz járok kutyát sétáltatni – én nevelem az igazgatóság egyik négylábúját.

Aki újonnan lép az igazgatóság kötelékébe, Végné Török Máriaival találkozik először. A személyzeti ügyintéző feladata továbbá a teljesítményértékelések koordinálása, valamint a kormánytisztviselők továbbképzésének regisztrálása. – Nekem van a legkevésbé monoton munkám, jönnek hozzám a kollégák a problémáikkal, örömhíreikkel, kérdéseikkel – amelyekre, ha tudok, válaszolok, ha nem tovább küldöm őket az illetékesekhez – tudtuk meg, Mária szeret túrázni a családjával, szívesen olvas szabadidejében. – A hét itt töltött évem alatt megtapasztaltam azt, hogy nagyon fontos az igazgatóság számára az ember, mint munkavállaló. Ha gondunk van, próbálnak segíteni, ha örömről van szó, együtt örülnek velünk. Egy kis család vagyunk - ez nekem nagyon fontos.

Ha a kollégái egy képzeletbeli torta szeletei a pénzügyi osztályon, akkor Árva Tünde könyvelőként a máz a süteményen – ő vezeti a főkönyvet. – Hét éve dolgozom itt, én is nagyon szeretek itt lenni, nekem is egy kis család

dot jelent a közösség. Minden nap nevetünk, és sok mindent megdölnék – mondta el Tünde. Kiderült az is, a hölgyek olyan kalandba is keveredtek egyik kirándulásuk alkalmával, amit az unokáink is elmesélnek majd. –Egyik éven az Igazgatóság által szervezett tanulmányúton a horvátországi Risnjak Nemzeti Parkban jártunk, és mi, akik ülőmunkát végzünk, nem bírtuk úgy a tempót, mint a gyakorlott túrázók. Lemaradtunk, másik útvonalra tévedtünk, és egyszer csak keresztezte utunkat egy medvesalád. Nagyon megijedtünk! A hangzavar, amit addig csaptunk, csenddévált. Hívtuk a kollégákat, akik nem hitték el nekünk, hogy milyen bajba keveredtünk. Végül segítségünkre siettek és szerencsésen, épségben érkezünk a szállásunkra.

Ők a mozgatórugói a Pénzügyi és Számviteli Osztálynak. A külső szemlélők számára monoton munkát végzők tevékenységébe bepillantva igazi életrevaló, vidám társaságot ismerhetünk meg. Összetartó közösség, kis család – mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy az elvándorlás nem jellemző náluk: hét éve érkezett hozzájuk a „legújabb” tag, így azóta teljes a pénzügyesek kis csapata.

Vadmacskák is élnek az Őrségi Nemzeti Parkban

Tóth Mihály

Siker koronázta az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság tavaly elindított kutatását, amelyben célul tűzték ki, hogy igazolják a nemzeti park területén a vadmacskák jelenlétét. A vizsgálat eredményes volt: kamerákkal rögzítették a fokozottan védett ragadozót.

2019. őszén újabb kutatást indított el az Őrségi Nemzeti

ti Park: az eddig szóbeszéd tárgyát képező, az erdőben látni vélt emlősök miatt: szerettek volna bizonyítékot kapni jelenlétükről az Őrségi erdőben. – A helyi vadászoktól jött a hír, hogy láttak vadmacskát, később egy-két felvételt is eljuttott hozzánk, azonban ezek nem voltak túl jó minőségűek. Legtöbb esetben mobiltelefonnal készült felvételek és a videofelvétel egy házimacskához hasonló, ám valamivel nagyobb méretű ragadozózt azonosítottunk, ezért saját eszközeinkkel is szerettük volna rögzíteni, hogy megállapíthassuk, valóban vadmacskák élnek-e a környékünkön – mondta el Tóth Mihály természetvédelmi őr.

Vadmacska az illatcsapdánál

kétséget kizáró bizonyítékot szerezzenek az állatokról. – Megkerestük Prof. Dr. Lanszki Józsefet, a Kaposvári Egyetem oktatóját, aki elsősorban emlősökkel, kisemlősökkel foglalkozik, és ő volt az, aki a kutatás nagy

részt végezte, mi pedig segítőtünk neki, folyamatosan tanultunk tőle – emelte ki. A csapdák kihelyezését korábbi tapasztalat segítette: olyan zavarástól mentes erdőket kerestek, ahol régóta nem volt termelés. – A vadmacskák rendszeresen azokat a helyeket keresik fel, ahol van egy-egy nagyobb kidőlés; sokszor ezekhez dörgölöznek, otthagynak nyomokat, vizeletmintát, így jelölik meg területüket. Szőrscapdákat helyeztünk ki, melyeket élnek megfelelő illattal (macskagyökér főzet) és csalétkkel (paradicsomos hal) láttunk el. Amikor egy macska a helyszínt meglátogatja, az ott észlelt szagok miatt azt megjelölheti, és ha a kihelyezett botokhoz dörgölőzik, szőrscapdát hagy hátra, illetve a

mozgásérzékelővel ellátott kamera fényképet is készít róla – összegezte eredményeiket a szakember.

Elmondta: terveik szerint további gócpontokban helyeznek ki kamerákat és szőrscapdákat, és az Őrségen kívül a Kőszegi-hegységben is szeretnék folytatni a megfigyeléseket, valamint azt kideríteni, hogy léteznek-e még tisztavérű vadmacskák vagy inkább a házimacskával keveredett, úgynevezett hibridek élnek erdeinkben. Céljuk az is, hogy az erdőgazdálkodókkal együttműködésben dolgozzanak, hogy fenntartsák a macskák otthonul szolgáló, háborítatlan erdőrészeket és bennük a nagyméretű, kilykezésre alkalmas odúkat rejtő fatuzsálemeket.

Megújult a Harmatfű Erdei Iskola és Szálláshely

Kovács-Mesterházy Viktória

Újjáépítette egykori erdei iskolai szálláshelyét az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, tavaly ősszel került sor a hivatalos átadóra az Őrségi Tökfesztyálon. A megújult szálláshelyről Kovács-Mesterházy Viktória Környezeti nevelési és ökoturisztikai osztályvezetőt kérdeztük.

Az erdei iskola az Őrségi Nemzeti Park megalakulása utáni időktől kezdődött: 2003-2004-re tehető az, amikor az Igazgatóságnak helyet adó Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban kezdett kialakulni. A főépület az irodák mellett helyet adott oktatóteremnek és kiállítóteremnek is, a hátsó épület már

akkor erdei iskola szálláshelyként működött, ahol egy osztálynyi csoportot tudunk elszállásolni. Ezt még emeletes ágyas, régi típusú ifjúsági szálláshelyként kell elképzelni. Ahogy az Igazgatóság dolgozóinak létszáma növekedett, úgy nőttük ki az irodaépületet és folyamatosan 1-1 szobát irodává alakítottunk át. Ez egy idő után már akkora méretet öltött, hogy nem volt érdemes ezt szálláshelyként működtetni, ezért elhatároztuk, hogy ezt a szálláshelyet felszámoljuk és akkor teljes mértékben irodákká alakítjuk át – mondta el a kezdetekről Kovács-Mesterházy Viktória, hozzátéve, hogy az erdei iskolai programjuk továbbra is megmaradt, azonban máshol kellett elszállásolni a gyermekeket. Tavalyelőtt viszont az Igazgatóság átköltözött az új városi irodaépületbe és így szabadon maradt a siskaszeri épület, amelyet így Natura 2000 szemináriumai szálláshelyé tudunk alakítani – tette hozzá. A felújítás után így ismét természetismereti oktatóközpontként fogadja a látogatókat.

Közösségi tér

Átalakult a programkínálat is. – Az első nap az ismerkedés, a gyerekek megismerkednek a helyszínnel, a csoportvezetővel, a településsel, és magáról az Őrségről is kapnak egy kis tájékoztatást. Az épület mellett két tanósvény is található, az egyik az erdei fák és madárfajokot mutatja be, a másik pedig a felől hulladékgyűjtés népszerűsíti. Épületben van továbbá egy szabadtéri tanterem, amely a lovakkal, kiemelten a muraközi lóval kapcsolatos tudnivalókat dolgozza fel. A második napi program Szalafő-Pityerszeren, az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél zajlik, ahol a diákok a hagyományos népi építészettel ismerkedhetnek meg. Van

helyben egy kis tanósvény is, ami a kaszálógyümölcsök élővilágát mutatja be. Számos Őrségre jellemző kézműves foglalkozást tudunk ajánlani a csoportoknak: többek között ki próbálhatják a fazekaskodást, megismerhetik a hagyományos, kézi tökmagolaj sajtolás folyamatát, valamint az Őrségi kerek percc készítésének fortélyait is betekintést nyerhetnek. Idén egy új választható programot is bevezetünk: a táncházat. Ezzel próbáljuk a gyermekeket fogékonnyá tenni a népzene, illetve az Őrségi népi hagyományok iránt. A műemlékegyüttestől pár száz méterre található európai bölényeink, és eurázsiai vadlovaknak bemutatóhelye, ahol egy kilátó is létesítettünk.

A megújult Harmatfű Erdei Iskola és Szálláshely

Malomgát tanósvényen egészen a hegyhátszentjakabi Vadása-tóhoz. Kiemelt célpont a fazekas hagyományairól híres Belső-Őrség is, ott a magyarszombati Fazekasházat, a veleméri Szentháromság templomát, és a szentgyörgyvölgyi református templomot is megtekinthetjük. Az autóbusszal érkező csoportok számára egy vendékház is beiktatunk a programba.

Tavasszal kezdődik tehát a megújult Harmatfű Erdei Iskola szálláshelyének első igazi szezonja. Már többen érdeklődtek a programkínálatról, így várhatóan látogatókban és élményekben gazdag első évadot zárnak majd a szervezők.

Tíz szoba várja a látogatókat

Ifjú Kócsagőr az Őrségben – Nyeste Teréz beszámolója

Nyeste Teréz

Tösgyökeres budapestiként egyszer csak beleszóppentem egy olyan világba, amelyről addig csupán elképzeléseim voltak. Nagyjából fél évvel

ezelőtt egy Instagram hirdetés megváltoztatta az életem. Komolyabb tapasztalatok híján, marketing gyakoronokként és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Kommunikációtervező mesterszakos hallgatójaként teljesen esélytelennek éreztem magam, de beadtam jelentkezésemet a 2019-es Ifjú Kócsagőr Programra. Nagy örömmre, az első helyen megjelölt Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság-hoz kerültem, ahol Gruber Ágnes természetvédelmi őr lett a mentorom.

Az egész természetvédelmi őrszolgálat egy nagy családként jelent meg előttem. Mindenkinek meg van a maga területe, illetve az ahhoz tartozó specifikus sajátosságok, mégis zök-zök nélkül segítik egymást a legjobb (az élővilágnak legkedvezőbb) megoldás elérésében. Több munkafolyamatba is bepillanthattam – akár közvetlen, akár közvetett módon. A növény- és állatvilággal is sokkal közelebbi kapcsolatba kerültem, mint azt valaha is gondoltam volna. Rengeteg

dolgot tanultam nemcsak a természetvédelem, de az emberi kapcsolatok terén is. És ami ráadás, az egész Őrségi Nemzeti Parkot, és illetékességi területét bejárhattam: Bajánsenyétől Kőszegig, Szentgotthárdtól Celldömölkig, de átbicikliztem Szlovéniába és Ausztriába is. Alig van olyan község, melyet ne ismerhettem volna meg gyakorlati időm alatt.

Bátran és őszintén ajánlom ezt a programot bárkinek, aki befogadó az élet legkülönbözőbb területeivel szemben, és

kedvet érez hozzá! Nemcsak szakmailag, de emberileg is sokat tud fejlődni az ember – ehhez pedig nyíltságunkkal, tudásunkkal és mélyről jövő

segítőkézségünkkel járulnak hozzá az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának munkájához!

Felsőszőlőnőkön a Hármashatár kőnél

Muraközi kutatási programban vesz részt az Igazgatóság

Törő Eszter

A muraközi ló Magyarország géntartalék értékű hidegvérű lova, a belga vérről nem keszített hidegvérű ló neve. A klasszikus hidegvérű ló tájfajtája, mely egy kisebb testű, gyorsabb mozgású és kitartóbb munkavégzésű ló. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság célul tűzte ki a fajta megmentését, a programról Törő Eszter, az igazgatóság Őrségi Tájegységének osztályvezetője számolt be. Sokrétűen hasznosítható fajta a muraközi ló: munka- és hobbilóként is alkalmazható.

Muraközi ménes

Jó munkabírási, könnyen kezelhető, nyugodt természetű állat, mely nyeregben és kocsiiban is megfelelően használható. Kiváló munkakészsége miatt paraszti munkára és a szalafő erdőgazdálkodásban is használták, azonban a gépesítés kiszorította őket a munkából. Napjainkban a turizmus fellendülésével inkább egy másik funkcióban jelent meg az igény rá, hiszen a kezérés, lovaskocsikázás kedvelt program a vidéki területek felfedezésére – tudtuk meg Törő Esztertől.

Az Őrségi Tájegység osztályvezetője a ló legfontosabb küllemi jegyeiről is beszélt. – Egy-egy kifejlett példány 600 kg körüli élő súlyú, bottal mérve 150-155 centiméteres a marmagassága, 22-24 centiméteres a szár körmérete, kicsi tetszetős a feje, egy oldalra fésülhető a sörénye, jól izmolt nyaka, mara, háta és fara van. Kevésbé szőrös bokák jellemzik, kedvező lábalkulás, közepes nagyságú szabályos, kemény paták. A többi hidegvérű fajtánál könnyedebb mozgású, jó ügető készségű –

emelte ki a szakember. A muraközi ló a XXI. század elejére a kihalás szélére került, ezért az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság célul tűzte ki a fajta megmentését – mondta el Törő Eszter. – 2003-ban az igazgatóság megvásárolta az első kancát, az induló kancaállomány hat egyedből állt, ezzel elindult a tenyésztői munka. Az évek során folyamatosan növekedett az állomány, és ennek következtében elindulhatott a selekciós munka is. Napjainkban az Igazgatóság tulajdonába lévő állományban egy húsz kancából álló törzsállományt alakítottunk ki, s évről évre növekszik a muraközi ló tartóinak és tenyésztőinek száma is. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság tenyésztői és génmegőrző munkájának köszönhetően kormányzati szintre tudott emelkedni egy program, mely a muraközi ló kutatására irányul. A kutatási

program 2016-ban indult el, megfogalmazódtak a program céljai és a célok eléréséhez szükséges feladatok is – tette hozzá.

Az osztályvezető kiemelte: a program célja a korábban fellelt géntartaléknak a megmentése, a genetikai beszükülés elkerülése, a fajta újraélesztése. A kitűzött célok elérése érdekében 2019-ben megtörtént az induló állomány adatfelvételezése, párosítási terv elkészítése és végrehajtása, fedezetési és ellési adatok gyűjtése és rendszerezése, csikó választási adatok gyűjtése, rendszerezése és elemzése, valamint a csikók minősítése. – Tavaly a fajta népszerűsítése érdekében rendezvényt is szerveztünk: Muraközi szakmai nap címmel, melyen Dallos Gyula és V. Németh Zsolt miniszteri biztosok is részt vettek. Emellett az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon

A muraközi ló sokrétűen hasznosítható fajta

és más programokon is próbáljuk növelni a fajta ismertségét. A kutatási programban az Igazgatóságon kívül húsz muraközi tenyésztő vesz részt és a sikeres tenyésztési programnak köszönhetően a loállomány létszáma és a loartartók és tenyésztők létszáma is évről évre növekszik – fűzte hozzá. Törő Eszter szavai szerint céljuk, hogy a kutatási program végére a muraközi lovat államilag elismert fajtává tegyék.

LÁTOGATÓHELYEINK

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

9942 Szalafő, Pityerszer 12. Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes három helyben megőrzött porta épületeit mutatja be, szemléletesen példázva lakóik hagyományos életmódját és kulturális örökségét.

Nyitva tartás:
április 1. – november 1. hétfő–vasárnap: 10:00–17:00
június 1. – augusztus 31. hétfő–vasárnap: 10:00–18:00

Lápok Háza

Szóce, Ady Endre u. 2. Egyedülálló, interaktív élményt kínáló bemutatóhely a lápok titokzatos világáról.

Nyitva tartás:
április 19. – június 14. kedd–szombat: 10:00–16:00
június 15. – augusztus 31. kedd–vasárnap: 10:00–17:00
szeptember 1. – október 31. kedd–szombat: 10:00–16:00

Natura 2000 Látogatóközpont

Őriszentpéter, Városszer 57. Az épület földszintjén nemzeti parki ajándékbolt, és Tourinform iroda létesült, emellett pedig az Őrség Natura 2000 terület természeti értékeit bemutató kiállítást hoztunk létre.

Nyitva tartás:
január 1. – június 14. hétfő – péntek: 09:00–16:00
június 15. – augusztus 31. hétfő – péntek: 09:00–16:00
szeptember 1. – december 15. hétfő – péntek: 09:00–16:00

Rendezvénytájtár 2020

Időpont	Rendezvény
Március 28.	Megjöttek a madarak (Kőszeg, Abért-tó)
Április 11.	Pityerszeri Húsvétváró
Április 18.	Csillagséta a Hegyháti Csillagvizsgálónál (Csillagséták Nemzeti Parkjainkban)
Április 30.	Májusfa állítás Pityerszeren
Május 2.	Virágzás a szócei tőzgomohás lárpreten
Május 8-9.	Miénk itt a rét! (Kőszeg)
Május 31.	Pünkösödölő Pityerszeren, Májusfa kitáncolás
Június 27-28.	Őrségi Vásár
Augusztus 20.	Kenyer ünnep Pityerszeren
Augusztus 21.	Szent István-napi templomtúra kerékpárral
Szeptember 26-27.	Őrségi Tökfesztyál
Október 3.	Búcsúznak a madarak (Kőszeg, Abért-tó)
November 7.	Márton-napi túra
December 5.	Adventi túra

További információ és programkínálat: Tourinform Őrség • Tel: 06-94/548-034
E-mail: tourinform.orseg@gmail.com • Honlap: www.orseg.info

10 éves a nemzeti parki termék védjegy

Kovács Szilárd

A nemzeti parki védjegyről Kovács Szilárd védjegy-koordinátort kérdeztük.

Mi a nemzeti parki termék védjegy célja?

Napjainkban egyre több tudatos vásárló keresi a tiszta, természetes alapanyagokból készült termékeket, ugyanis egyre többen tudják azt, hogy az egészség szorosan összefügg az elfogyasztott ételek minőségével. Emellett az egyes térségekbe látogató turisták mindinkább a helyi jellegzetességekkel bíró, hagyományos értékeket képviselő kézműves termékeket részesítik előnyben vásárlásuk során. A nemzeti parki termék védjegy nem titkolt célja, hogy a természeti erőforrások fenntartása és védelme mellett hozzájáruljon a térségi ökoturizmus és a falusi ön-

foglalkoztatás fejlődéséhez, azzal is, hogy megismerteti a helyben termelt termékeket és a helyben nyújtott magas minőségű szolgáltatásokat.

Hány védjegyes termék található az Őrségi Nemzeti Parkban?

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság az elsők között írt ki pályázatot nemzeti parki védjegy elnyerésére. Azóta kb. két évente hirdetjük meg a lehetőséget a kézművesek, termelők és szolgáltatók közt. Jelenleg 19 termelő 41 termékével büszkélkedhetünk.

Kik ők és milyen termékeik viselik ezt a címet?

Az első védjegy pályázatot fazekasok közt hirdettük meg, akik azóta is büszkén viselik ezt a címet. Az ő esetükben feltétel volt, hogy hagyományos, őrségi stílusban és színvilággal, fazekas korongon kézi korongozással készített termékeik legyenek. Ily módon ifj. Albert Attila, ifj. Cseke János, Zsuhár Gyula, Vörös Gábor és Kovács Erika nyerték el a védjegyet.

A következő években élelmiszer előállító kistermelők is pályázhattak. Ennek köszönhetően ma már olyan különlegességek is szerepel-

nek a palettán, mint pl. a különböző ízű tehén- vagy kecskesajt, a házi vaj, az őrségi dödölle, a mézes gesztenyekrém csokoládéval, a fenyőrügyes erdei harmatméz, a mentás csalánszörp, vagy éppen a batul alma pálinka. A kézművesek és élelmiszer előállítók mellett a szolgáltatók is csatlakozhatnak a védjegy-rendszerhez. Az ő esetükben feltétel, hogy olyan vidéki, falusi szálláshely legyen, amely a természetvédelem céljaival összhangban, fenntartható módon működik, szolgáltatásaiban a helyi hagyományokra és alapanyagokra épít. Jelenleg 3 vendégház működik az Őrségben, akik erre a címre pályáztak: a szalafői Ferencz-porta, a magyarszombatfai Kosbor Panzió, és a kétvölgyi Kétvölgy Vendégház.

Melyik a legkülönlegesebb termék, amely védjeggyel rendelkezik?

Természetesen minden termék különleges a maga nemében, amely a védjegyet elnyerte, de talán a legritkábban elérhető termék az ún. kópica. Erre a termékre a tavalyi évben két kézműves is beadta pályázatát, Szalafőről Tamaskó Sándor és Őri-

szentpéterről Orbán Lajos. Talán az Őrségben már csak ők ketten készítik ezeket a tárolóedényeket, az ő feladatuk átadni tudásukat az érdeklődő fiatalabb generációnak. A kópica gyakorlatilag egy méhkas formájú tárolóedény fedéllel, amelyben különböző terményeket tároltak régen. Magát a készítési technikát kópickötésnek nevezik ugyan, de ezzel a módszerrel készülhetnek vékák, szakajtók, vázák, vagy egyéb dísz és használati tárgyak is. Alapanyaga régebben rozsszalma volt, amely ma már nehezen beszerezhető, ezért inkább kékperjét használnak. Ezen kívül szükséges alapanyag még a mogoró vagy fűz vesszőjéből készült szijács, amellyel a kékperje kötegeket összekötözik. Nagyon időigényes munkát, de a végeredmény igazán tetszetős és hasznos, időtálló termék.

Milyen előnyökkel jár a védjegy a termelőknek?

A védjegy a vásárlók és fogyasztók számára egyfajta garanciát, minőségbiztosítást jelent, hogy a termék, szolgáltatás az adott régióból származik, környezetkímélő módon előállított, jó minőségű, és az adott területhez,

Hagyományos őrségi technikával készített edények

kulturális örökséghez, helyi hagyományokhoz és értékekhez közvetlenül kapcsolódik. A sok hasonló termék közül segíti a választást. Emellett védjegyes termelőinknek lehetőséget biztosítunk a rendezvényeinken való árusításhoz, az országos megjelenéseinkre visszük magunkkal termékeiket és információkat, valamint internetes fórumainkon megjelenést biztosítunk számukra.

Fűszeres kecskesajt, mint védjegyes termék

Vendégház-üzemeltetők is pályázhatnak

Vendvidékre jellemző finomságok

Aki a védjegyet magán viselő terméket emel le a polcról – azon túl, hogy hazavihet egy szeletet a régió ízeiből, zamatából, örökségéből, hagyományából – azt a jóleső érzést is magáénak tudhatja, hogy választásával közvetlenül a természeti értékek fenntartásához járult hozzá.

Védjegyes termelőink és termékeik:

- ifj. Albert Attila, Magyarszombatfa – fazekas termékek
- ifj. Cseke János, Magyarszombatfa – fazekas termékek
- Kovács Erika, Felsőjánosfa – fazekas termékek
- Vörös Gábor, Magyarszombatfa – fazekas termékek
- Zsuhár Gyula, Őriszentpéter – fazekas termékek
- Zaicz Tibor, Szalafő – fűszeres kecskesajt és tehénsajt, házi vaj
- Köcöle Kft., Őrimagyarósd – őrségi dödölle
- Gyenes Csilla, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – mézes cseresznyedzsem, szilvalekvár, mézes gesztenyekrém csokoládéval
- Galambos Gyula, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – fenyőrügyes erdei harmatméz, erdei harmatméz,
- Vendvidék íze vegyes virágméz, virágoros, propoliszos mézkrém, gesztenyeméz
- Virág Nikoletta, Kétvölgy – mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp
- Manufaktúra Kulináris Zrt., Magyarszombatfa – őrségi Szent György lágy és félkemény kecskesajt család, őrségi félkemény tehénsajt
- Németh Anita Eszter, Nagyrákos – gomolya sajt, trappista sajt, parenyica sajt, túró
- Markó Sándor, Szatta – batul alma pálinka, citromfűves fenyőrügy szörp
- Szabó Gábor, Őrimagyarósd – melegen sajtolt tökmagolaj, tökmagkrém
- Tamaskó Sándor, Szalafő – szárított vargánya, kópica, véka
- Orbán Lajos, Őriszentpéter – szakajtó, véka, méhkas, kenyértartó
- Kétvölgy Vendégház, Kétvölgy – szálláshely
- Ferencz Porta, Szalafő – szálláshely
- Kosbor Panzió, Magyarszombatfa – szálláshely

IMPRESSZUM

Ez a kiadvány az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program, ATHU003 projektszámú, PaNaNet+ „Fenntartható természetisztikai kínálatok fejlesztése és optimalizálása Nyugat-Pannónia védett természeti területeinek hálózatában” című projekt keretében készült.

Kiadja az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Címe: 9941 Őriszentpéter, Városszer 57.

Tel.: 06-94/548-034, 06-94/548-036 • Fax.: 06-94/428-791

E-mail: orseginp@onp.kvvm.hu • www.orseginemzetipark.hu

Fotók: Horváth Balázs, Havas Márta • Szöveg: Nemes Judit
Szerkesztés, terjesztés: Zotu Reklám Kft.

Felelős kiadó: Dr. Markovics Tibor igazgató
Megjelenik 11.300 példányban.